

نفسی هربرده ۱۰ غرورده .
منه لکی بوسته ایله . لبرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار) .

اونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آقره مرلریدر .

حیات

هیا نه دایمیا ... دیبا رها میره هیا قاتلم ...
- نیجه -

اداره مرکزی :

آقره ده ، استانبول جاده سنده آقره
معارف امینلیک یاننده کی دائره

استانبول بوروسی :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوره ده
دائرة مخصوصه

۳ نجی جلد

آقره ، ۸ کانون اول ، ۱۹۲۷

صافی : ۵۴

صاحبه :

علم و مفکوره

مفکوره جیلکک بلکه اک مفکوره وی بر
مثلی اولارق طانیدیغ « ضیا کونک آلپ » ک بر
مطالعه سنی دایما خاطرلارم . برکون ، قالا بالق بر
مجلسده ، بزده علم حیاتک انکشاف ایتمه دیکندن ،
حقیقی معناسیله عالملمز بولونمادیغندن بحث
ایدیلدیکی بر صیراده ، مرحوم دیمشدی که :

— بونک باشلیجه سبی ملی مفکوره دن
محرومیتدر . بر دفعه روحلمزده بو آتش
یانسین ، اونک فیضی مملکتک محتاج اولدیغی
عالملمزده یتیشدیره جکدر .

ضیا ، بعض معارضلرینک حقلمز اولارق
ادما ایتدکری وجهله ، هر هانکی بر مسئله نی یالکز
برجهه دن کورمکه اکتفا ایدن بسیط بر آدم
دکلدی . یالکز ، محیطی اوزرنده قوتله مؤثر اولاق
واطر افنده کیرک ایمانی دایما تقویه ایتک ایسته ی
هر مرشد کی ، ریاضی بر قطعیته حکملرینی ویرر ،
مخاطبلرنده یکی بر ایمان او یاندیرمق ایستردی . قرون
وسطائی تلقیلری بیقمووه عثمانلیق « موهومه سنه
صاپلانوب قالان صوفیه لره وزوپه لره قارش
عکس العمل یایمق ایچون ، مملکتده کی بوتون
فناقلری ، بوتون یوقسولقلری « ملی مفکوره » دن
محروم اولوشمزه عطف ایدردی . ایسته اوکون ،
اکثریت اعتباریله قوزمو پولیتارله مدرسه لیلردن
ترکب ایدن مجلسده او طرزده لسان قوللانمسنک
باشلیجه سبی ده بویدی . یوقسه ، چوق کنیش
معلوماتی و چوق شخصی کوروشلریله جدا بر خارق
اولان بو بویوک متفکرک ، اجتماعی تکاملک هر نوع
عالملمزینی لایقیله قاورامامش اولماسی اصلا تصور
ایدیله مز .

ای دوشونوله جک اولورسه ، ضیانک
مطالعه سنده هر حالده بر حقیقت حصه سی بولماق
قابل دکلدی : هنوز « ملیت » دویغوسنی دویما یهرق
ساده جه « امت » وجدانه ، « امت » شعورینه
مالک اولان اجتماعی بر هیئت ، تمامیه قرون وسطائی
بر تشکلدی ؛ بویله بر تشکل ایچنده سربست
تفکرک موقعی یوقدر که اوراده عصری معناسیله
« علم » موجود اولایلسون . صوک زمانلره
قدر مملکت مزده « علم » و « عالم » دینجه ،
ساده جه دینی ماهیتده مدرسه بیلکیرلرینک و مدرسه
آداملرینک خاطره کلمه سی ، مثبت علملرک
هیچ موقعی اولمامه سی ، بوکا بر دلیل دکلیدر ؟
داها بر قاج سنه اولنه کلنجه جه قدر « شیخ الاسلامق »
تشکیلاتی قارشیدنده سربست دوشونمکه و بو
سربست دوشونجه لری تبلیغه امکان وارمیدی ؟
بو وضعیتده و بو ذهنیتده بولونان بر مملکتده عصری
علم تلقیسنک انکشافنه امکان اولامایه جنی ، عادت
بر متعارفه در . تورک ملتی آنجاق کندی ملیتی
ادراک ایتدکدن صوکرادر که حاکمیتی کندی
النه الدی و ملیت اساسلرینه دایانان بر « ملی
دولت » قورمغه موفق اولدی . بناء علیه ، مملکتده
عصری علمک انکشاف و ترقی سیده ، آنجاق
بوندن صوکراممکن اولایله جکدر . ایسته
بوشکلده دوشونوله جک اولورسه ضیا به حق
ویرمه مک قابل میدر ؟

تورک ملتک ، داها اسلامیتدن اولکی
زمانلردن باشلا یهرق ، بوکونه قدر فکر و صنعت
ساحه سنده یاپدینی ایشلر ، عمومیتله ظن
اولوندیغندن چوق فضله در . ماضیمزه طأد

آرکه اولوژی و تاریخ تدقیقاتک متعادی ترقیسی
سایه سنده ، اسلامیتدن اول اولسون ، اسلام
مدنیتی دائره سنده اولسون ، تورکک فکر
و صنعت حیاتنه هیچ بر زمان بیکانه قالمادیغی هرکون
داها قوتله آکلاشیلور : لا اقل بیک ایکی یوز
سنه دن بری تورکک ادبیاتی اولدیغی ، تورک خلق
ادبیاتک قومشوقوملر اوزرنده ایزلر بر اقدینی ،
اسلام معماریسی داخلنده تورک معماریسنک
مستقل و چوق قوتلی بر تکامل کچیردیکی ،
اسلام مدنیتک تشکله تورکک بویوک و فعال
بر رولی اولدیغی عادتاً متعارفه حکمنه کیرمشد .
لکن ، بوتون بونلره رغماً ، جهان تاریخک
عمومی یورویشی اوزرنده ، تورکک ، ماده ،
بو معنوی رولله قیاس ایدیله میه جک قدر بویوک
بر تأثیری اولدیغی اونو تماممالی یز . تورکک مادی
و معنوی ساحه لرده کی بو تأثیرلرینی مقایسه ایدنجه
واصل اولدیغمز نتیجه شودر : تاریخک هیچ
بر دورنده معنوی قوتمز مادی قوتمزله متناسب
اولمامشدر ! یعنی ، فکر و صنعت ساحه سنده تجلی
ایدن معنوی قوتمز ، هر زمان ، سیاست و عسکرک
ساحه سنده کندی کویستره دن مادی قوتمزدن چوق
آشانی قالمش ، اونکله متوازن صاییللاجق بر مرتبه به
اصلا یوکسه لمشد .

بوراده بو حادثه نک سبیلرینی تحلیله قالدیشه جق
دکلز . نتیجه لرینه کلنجه ، صوک عصرلره قدر
تورکک مادی قوتی ایچون او قدر مضر اولمایان
بو موازنه سزلکک ، ایکی عصردن بری چوق الیم
نتیجه لر ویردیکنی بیلیورز . بالخاصه بوکون ،
« علم » و اونک تطبیقاتندن عبارت اولان « ته قنیک » ،

رمانه تفرقه: ۱۰

دارالمعلمانده قالدینی بش سنه ائساننده باباسندن خبر آلامش کیدی. ساده اونک حبسدن جیقدیغنی، سرسری و سرخوش، اونهده بریده سوروندیکی بیلوردی. قیزی آریوب صورقی ایچون برکون بیله مکتبه اوغرامامشدی. زهرا اوکا برکره چارشیده برکرهده بر مکتب کزینتیمی ائساننده تصادف ائتمشدی، کوز کوزه کلشلدی. فقط مرشد افندی صوک درجه سرخوشدی. باجاقری بربرینه دولاشیوردی. صاحی ساقالنه قاریشمشدی. آلبسه لری لیمه لیمه، اوستندن دوکولوبوردی.

بولانیق کوزلریله برآر قیزینه باقمشدی. فقط برکت و برسن که اونی طایامامشدی. زهرا اودقیقهده اوله جک کبی اولمشدی. بابو سرسری، قیزم دیبه باقلاشمش اوله ییدی... حالی نه اولاجقدی؟ مکتبده اونی یتیم بیلورلدی.

معافیله باباسنک اونی آریوب صورمماسی دها ائی اولمشدی. ایکیده رده پارچا پارچا آلبسه لریله، یتیم پوتینلری، اوزامش ساقالیه مکتب قاپینه کلسه نه یاپازدی؟

زهرا آرقاداشلرینه کندینی باباسز بر جوجوق اوله رق طایتمشدی. حیثیت صاحی بر انسان ایچون عائله سخی انکار اتمک قدر عیب و سفیل برشی اولامایاجغنی بیلوردی، نیته کیم باباسنک قباحی ساده فقر و سفالتدن عبارت اوله اوندن اوتانما یاجقدی. بالعکس آجیبا حق و سوه جکدی. فقط او، انسانلق ایچون بر یوز قاراسی ایدی.

زهرا سومک و کندینی سودبرمک احتیاجیله دوغمش بر جوجوقدی. کوچو ککن کدی باورولری کبی صوقولغاندی. بر ثانیله کولومسه بهرک یوزینه باقق، خفیفجه باشی اوقشامق اونی اسیر اتمک کاف کلیردی. فقط بو استعداد پک چابوق سوغمشدی. اونی دارالمعلمانده جوق چالیشقان، جوق وقور فقط خشین، صوغوق بر جوجوق اوله رق طایتمشلدی. کیمسه اونکله یاقندن آرقاداش اولامامشدی.

هیچ بردوست و آرقاداش کوزیله قارشیشلایان قارا کوزلری، روحنک ذلتی و آجیلرخی بویوک برسر کبی ساقلامشدی.

مکتبدن چیقدندن سوکرا زهرا به استانبوله بر بر و برمک ایستهمشلدی. فقط او قبول ائتمش،

آناطولوده سونوک بر قضایه کوندربلن بر آرقاداشیله بجایش ائتمشدی.

طلبه لکی زماننده بعض کیجه لر بیلمدکلری برلرده، بابانچی انسانلر آراسنده غیب اولمش جوجوقلری تحسره دوشونوردی. اونلر بر جهندن نه قدر مسعود ایدیلر. کیمسه نه اولدقلرخی بیلزدی. کیمسه باشقالرینک کنه و ذلت یوکنی اونلرک اوموزینه یوکلهمشدی. کندی حیاتلرینه ایستدکلری استقامتی و برمک کندی آللرنده ایدی.

(....) ده کی قصبه به کلنجه کندینی بوغیب اولمش جوجوقلره بکزه تدی. بکی مکتبی، بکی آرقاداشلرخی، بکی طلبه لرخی یادیرغامادی. ذاتا استانبوله طوبراق اولمش بر ایکی سودیکنک خاطره سندن باشه نه بیر قیوردی؟ یالکز بر انسان ایچون بر دیکشدرمه مک بویوک بر اهمیتی اولامازدی.

(...) ده کندینی بوتون غیریله، بوتون حسن نیتیه مکتبته ویردی. یاواش یاواش وارلقی، بیلکنی اونوتدی. باشقالرینک خیری ایچون ایشله یین برما کنه حالی آلدی. دینچ و عزیمکاردی. قوتلی بر منطق واردی. ایلک زمانلرده اوغرا دینی مشکلا اونی بیلدیرمادی. کوچو ککن بری اوغراشفه آلیتمشدی. کندینسه ائی معامله ایدن انسانلره ائی معامله ایتدی. فقط حق سزاق و ظلم اتمک ایسته یلر قارشیننده عجز ایله بوینی بوکمه دی. بالعکس اونلره صوک درجه خشونت کوستردی. نتیجه ده هنوز جوق کنج بر قادین اولماسنه رغماً قصبه نک الک بللی باشلی بر شخصیتی اولدی. هرکس خاطرخی صایبور، آیلر اونی سوبور، فنالر چکینوردی. صرف کندی غیرتی، کندی دوعروانی سایه سنده قازاندینی بو موقیت اوکا نهایتسز بر غرور ویریوردی. ضعفک، عجزک، ترددک اوزلاشاز بر دشمنی اولمشدی. هرکس، قوتله ایستدیک حالده، کندی حیاتی ایستدیک کبی سوق و اداره بیلیردی. فنالره، دوشکونلره آجیمق معناسز بر میزملرقدی.

..

ترهن بر استانبونده دورمشدی. بوراسی قارانلق، بوش قیرلر ایچنده کوچوک بر طاش بنا ایدی. قاپیننده یانان فنارک سونوک برایشیننده بر طافم کولکه لک حرکت ایتدیک سچیلوردی. اوزاقده

مانه ورا یابان بر لوفوموتیف کیک کیک دودوک چالور، پول کتارنده فنارلی مأمورلردو لاشیوردی کونک هیجانلری، تره نک متمادی صارصینتیمی زهرا بی جوق یورمشدی. بوقیسه توقف معلمک سینیرلرینه موقت بر سکون کتیردی. کیجه نک کیتدیکه آرتان غمی سرینلکته قارشى مانطوسنه صیم صیق صاریندی، باشی پنجره نک کتارینه بیراقدی....

۵

— برکون داهای عجله ایده مزیمدک قیزم؟ مرحوم وفاتندن اوچ درت ساعت اول کندینی غیب ایتدی... بر داهای آجیلامادی... اوزمان بیله «زهرا... زهرا...» دیبه ایکلکه دوام ایدیوردی... بزمکی «زوالی آدم اضطراب چکیور... جان ویرمه یور... قیزینه طاد برشی بولوب ویرسه کده فرح فرح روح تسلیم ایتسه...» دیدی.

صانیدیقتی آجیق... ایشلرخی قاریشدردی... آلزهره بر قورده له کجیدی. «احتمال زهرا خانعه عائددر» دیدک... بزمکی «مرشد افندی، باق قیزیکک قورده له سنی بولوب کتیردک... قوقلا... فراحلارسک» دیبه قولاغنه باغیردی... قورده له بی یوزینه قویقد... نیم بویله شیلره پک اعتقاد بو قدر اما آدیمیز عادتاً ساکنله دی... آرزو صولوغی کسیدی... اولورکن صیقنتی چکمدی قیزم... معافیله، کاشکه برکون داهای عجله ایده دیدک...

ایوب سلطانک خراب بر محله سندن کچیورلدی. وهی افندی اغه لی آياغی کوجکلکه سوریور، ایکیده بر قالین باستوننه دایانه رق دوریوردی. زهرا آلدنه کوچوک وایزیله اونی تعقیب ایدیور؛ چهره سی چاتقین، کوزلری قارانلق... تک برکله سوبله مه یوردی. بو وهی افندی یتیم یاشلارنده متقاعد برطابورکاهی ایدی. کندی یاشنده کی قاریسیله برابر ایوب سلطانده اُسکی برآوده اوطوروردی. وهی افندی نیک مرشد افندی ایله اوزاقدن اوزاغه اقبالی واردی. زهرا بی استانبوله چاغیران اوایدی.

زهرا ایوب سلطان اسکله سنده وهی افندی نیک اونی ناصل آریاجغنی دوشونورکن اونکله قارشى قارشى به کلشدی.

- دوام ایدیور -